Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της συμμετοχής της Κοινότητας σε πρόγραμμα έρευνας και ανάπτυξης το οποίο στοχεύει στη στήριξη ΜΜΕ που διεξάγουν έρευνα και ανάπτυξη και το οποίο έχουν αναλάβει διάφορα κράτη μέλη»

COM(2007) 514 τελικό — 2007/0188 (COD)

(2008/C 224/04)

Στις 11 Οκτωβρίου 2007 και σύμφωνα με το άρθρο 172 της Συνθήκης για την ίδρυση των ευρωπαϊκών κοινοτήτων, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

«Πρόταση απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της συμμετοχής της Κοινότητας σε πρόγραμμα έρευνας και ανάπτυξης το οποίο στοχεύει στη στήριξη ΜΜΕ που διεξάγουν έρευνα και ανάπτυξη και το οποίο έχουν αναλάβει διάφορα κράτη μέλη».

Στις 25 Σεπτεμβρίου 2007, το Προεδρείο της ΕΟΚΕ ανάθεσε στο τμήμα Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση την προετοιμασία των εργασιών της επί του θέματος αυτού.

Λόγω του κατεπείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε στη 445η σύνοδο ολομέλειας που πραγματοποιήθηκε στις 28 και 29 Μαΐου 2008 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2008), να ορίσει ως γενικό εισηγητή τον κ. CAPPELLINI και, στη συνέχεια, υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υποστηρίζει τους στόχους του κοινού προγράμματος Eurostars και τονίζει ότι είναι ανάγκη να ληφθούν υπόψη οι διάφορες κατηγορίες, τα μεγέθη και οι κλάδοι ΜΜΕ κατά την υιοθέτηση νέων πολιτικών και προγραμμάτων της ΕΕ στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης και της καινοτομίας που να έχουν προσαρμοστεί και προσανατολιστεί στις πραγματικές αντίστοιχες ανάγκες των ΜΜΕ.

1.2 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση των κρατών μελών για την υιοθέτηση του κοινού προγράμματος Eurostars με απώτερο στόχο την υποστήριξη των γνωστών ως «ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης» και σημειώνει ότι το πρόγραμμα αυτό πρέπει να είναι ανοιχτό σε όλες τις ΜΜΕ των χωρών που συμμετέχουν σε αυτό και έχουν τη βούληση να συμβάλουν σε καινοτόμες μεθόδους.

1.3 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι είναι ανάγκη να ορισθούν μέσα που θα επιτρέψουν τη συμμετοχή στο πρόγραμμα όλων των κρατών μελών του EUREKA που δεν συμπεριλαμβάνονται στο κοινό πρόγραμμα Eurostars.

1.4 Η ΕΟΚΕ διακατέχεται από ανησυχίες σε ό,τι αφορά στο κριτήριο επιλεξιμότητας ([1]) του προγράμματος Eurostars, το οποίο περιορίζει τη συμμετοχή σε αυτό στις ΜΜΕ οι οποίες δραστηριοποιούνται στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης και επενδύουν ποσοστό 10 % ή υψηλότερο σε ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης ή του ετήσιου κύκλου εργασιών σε ερευνητικές δραστηριότητες. Ακόμη και αν ο περιορισμός αυτός εφαρμόζεται μόνο σε μια ΜΜΕ που δραστηριοποιείται στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης και προτείνει το πρόγραμμα (πρωτοστάτης του προγράμματος), ο ορισμός αυτής της κατηγορίας ΜΜΕ βασίζεται σε κωδικοποιημένους δείκτες, παραγνωρίζοντας όλες τις διάφορες μορφές «μη κωδικοποιημένης τεχνογνωσίας» ([2]), τη στιγμή που ένα από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά ιδιαίτερα καινοτομικών διαδικασιών είναι «η άδηλη γνώση» ([3]).

1.5 Έτσι, η ΕΟΚΕ τονίζει εκ νέου την αρχή σύμφωνα με την οποία, για να υπάρχει θεμιτός ανταγωνισμός σε ό,τι αφορά στις προτάσεις έργων, αυτά πρέπει να επιλέγονται με βάση την ποιότητα του περιεχομένου τους, τη διαχειριστική ειδημοσύνη στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης και τη συνάφεια με τους στόχους του προγράμματος, χωρίς τον αποκλεισμό μεγάλου μέρους των καινοτομικών ΜΜΕ που επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση συμμετοχής στο πρόγραμμα Eurostars. Επιπλέον, πρέπει να επιτραπεί η χρηματοδότηση προγραμμάτων κατάρτισης που αποσκοπούν στην προετοιμασία ειδημόνων διαχειριστών στο πεδίο της μεταφοράς τεχνολογίας από τον χώρο της έρευνας στην παραγωγή εμπορεύσιμων προϊόντων.

1.6 Από την άποψη αυτή και σε συμφωνία με τις κατάλληλες διαδικασίες του κοινού προγράμματος Eurostars, η ΕΟΚΕ ζητά να καθιερωθεί ειδική θέση του προϋπολογισμού για τις διεθνικές πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται από κράτη μέλη σε συνεργασία με οργανώσεις ΜΜΕ που επιθυμούν να υποστηρίξουν την διάδοση φιλικών προς τις ΜΜΕ πληροφοριών σχετικά με τα αποτελέσματα διαφόρων έργων του προγράμματος Eurostars στον ευρύτερο χώρο των ΜΜΕ. Ένας άλλος τρόπος για να δοθεί στις ΜΜΕ που ενδιαφέρονται για την επιτυχία του προγράμματος Eurostars μια εντονότερη «αίσθηση συμμετοχής» θα ήταν η διαμόρφωση κοινής τράπεζας δεδομένων και πολυγλωσσικών, τομεακών πλατφορμών στον παγκόσμιο ιστό, που θα προάγονται από οργανώσεις του ΜΜΕ και τους κοινωνικούς εταίρους.

1.7 Η ΕΟΚΕ τονίζει τις ανησυχίες της σε ό,τι αφορά τα κριτήρια για τον ορισμό της συνεισφοράς των ΜΜΕ στο συνολικό κόστος του προγράμματος σε σχέση με τις δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης. Είναι σημαντικό να διασαφηνιστεί ότι, όπως έχουν τα πράγματα, με βάση το κοινό πρόγραμμα Eurostars, οι ΜΜΕ θα πρέπει να αναλάβουν συλλογικά τουλάχιστον το 50 % των δαπανών για δραστηριότητες του προγράμματος που έχουν σχέση με την έρευνα και την ανάπτυξη. Εφόσον το κριτήριο αυτό θα αποκλείσει πολλές αγοραστρεφείς ΜΜΕ, πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα να μειωθεί το όριο στο 25 % κατά την ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος ([4]).

([1]) http://www.eurostars-eureka.eu/

([2]) Hartmut Hirsch-Kreinsen, «Low-Tech» Innovations, Industry and Innovation, 2.2008.

([3]) Πρότυπο σχέδιο: http://www.pilot-project.org

([4]) A6-0064/2008 τροπολογία στην πρόταση), Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Επιτροπή Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας, 2008.

1.8 Αργότερα, οι αντιρρήσεις που έχουν εκφραστεί εκ μέρους της ΕΕ και των εθνικών οργανώσεων των ΜΜΕ, καθώς και άλλων ενδιαφερόμενων φορέων από τον χώρο της έρευνας πρέπει να ληφθούν υπόψη από τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη και τις αρμόδιες αρχές ΕΕ στα διάφορα στάδια της διαδικασίας για την παρακολούθηση του αντίκτυπου και την διάδοση των αποτελεσμάτων του προγράμματος. Η διενέργεια τακτικού ελέγχου από τη συμβουλευτική επιτροπή της ΕΕ για τις ΜΜΕ και την έρευνα και την ανάπτυξη πρέπει να μετατραπεί σε μόνιμο μέσο για τη διενέργεια τεχνικών διαβουλεύσεων στην υπηρεσία των κρατών μελών και άλλων αρχών σε εθνικό ή ευρωπαϊκό επίπεδο. Απ' αυτή την άποψη, το Παρατηρητήριο της Εσωτερικής Αγοράς της ΕΟΚΕ, σε συνεργασία με την κατηγορία των ΜΜΕ, θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως παράγοντες διαβούλευσης στους κόλπους της συμβουλευτικής ομάδας στα στάδια της παρακολούθησης, εφαρμογής και διάδοσης των δράσεων του προγράμματος.

1.9 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι το κοινό πρόγραμμα Eurostars πρέπει να εφαρμοστεί με τρόπο διαφανή και μη γραφειοκρατικό, έτσι ώστε να είναι ευκολότερο στις ΜΜΕ να αποκτήσουν πληροφορίες, να συμμετάσχουν και, ιδιαιτέρως, να εμπλακούν σε μετέπειτα δραστηριότητες με συναφείς φορείς από τον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης. Έτσι, τα σχέδια πρέπει να χρηματοδοτούνται με εφάπαξ ή με κατ'αποκοπή πληρωμές, στην περίπτωση που η πρώτη εναλλακτική δεν συνάδει με τα εθνικά προγράμματα.

1.10 Για την αποτελεσματική εφαρμογή του προγράμματος Eurostars, πρέπει να ενισχυθούν τα περιφερειακά δίκτυα καινοτομίας για να επιτραπεί σε αυτά να παρέχουν ενιαία εξυπηρέτηση στις καινοτομικές ΜΜΕ με τη χορήγηση σε αυτές πρόσβασης σε ευρωπαϊκούς πόρους για έρευνα και ανάπτυξη. Για παράδειγμα, για να προβληθούν περισσότερα τα ειδικά προγράμματα χρηματοδότησης ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης, πρέπει να ενισχυθούν και να συντονιστούν με καλύτερο τρόπο οι διασυνδέσεις μεταξύ των δικτύων EUREKA, άλλων υφιστάμενων δημοσίων/ιδιωτικών φορέων και ευρωπαϊκών/εθνικών/περιφερειακών ΜΜΕ. Πρέπει να χρηματοδοτηθεί μια σειρά εκδηλώσεων διαμέσω των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των ΜΜΕ, για να αυξηθεί η επίγνωση των τελευταίων και των ενδιαφερομένων οργανώσεων για το νόημα και τη σημασία που έχει η καινοτομία, καθώς και τον ρόλο που θα διαδραματίσει στο μέλλον για την ΕΕ.

1.11 Το αποτέλεσμα της επιλογής σχεδίων από κλάδους ΜΜΕ στο πλαίσιο του προγράμματος Eurostars ([5]) πρέπει να δημοσιεύεται στο Διαδίκτυο από το δίκτυο EUREKA. Επιπλέον, πρέπει να διατίθεται κατάλογος των επιλέξιμων προγραμμάτων υψηλού καινοτομικού περιεχομένου τα οποία δεν χρηματοδοτήθηκαν. Στον κατάλογο αυτό θα υποδεικνύονται εθνικοί δημόσιοι/ιδιωτικοί επενδυτικοί φορείς σε περίπτωση που το πρόγραμμα χρειάζεται περαιτέρω χρηματοδότηση.

1.12 Για να είναι αποτελεσματικός ο συντονισμός μεταξύ των εθνικών αρχών που είναι αρμόδιες για τις ΜΜΕ και τις πολιτικές για την έρευνα και την ανάπτυξη και του EUREKA, πρέπει να είναι συνεκτικός και να εναρμονίζεται με τις ανάγκες που εκφράστηκαν από τις οργανώσεις των ΜΜΕ και από ευρύτερα ενδιαφερόμενους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, ιδιωτικών και δημοσίων ιδρυμάτων ερευνών. Η ΕΟΚΕ καλεί τους ενδιαφερόμενους ευρωπαϊκούς θεσμούς, τα κράτη μέλη και τη σλοβενική και τη γαλλική προεδρία του Συμβουλίου, να μεριμνήσουν ώστε ο συντονισμός να συμφωνεί με τις προσδοκίες των ΜΜΕ και τους στόχους του προγράμματος.

1.13 Η ΕΟΚΕ απευθύνει επείγουσα έκκληση ώστε, σε ό,τι αφορά στη συμμετοχή ΜΜΕ σε προγράμματα χρηματοδότησης στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης και το κοινό πρόγραμμα Eurostars, να περιοριστεί η μακρόχρονη περίοδος από την υποβολή μιας πρότασης έως την έγκριση αυτής από την ΕΕ, ώστε να ενθαρρυνθούν οι ΜΜΕ να υποβάλουν σχέδια.

1.14 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι, για να βελτιωθεί και να αυξηθεί η απορρόφηση χρηματοδοτικών πόρων για την έρευνα και την ανάπτυξη από τις ΜΜΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να εξετάσει τη δυνατότητα μεταφοράς των αχρησιμοποίητων πόρων που διατίθενται στις ΜΜΕ σύμφωνα με το κεφάλαιο «Συνεργασία» του 7ου ΠΠ (που αντιπροσωπεύει το 15 % του προϋπολογισμού για την «Θεματική προτεραιότητα» στο 6ο ΠΠ) στο πρόγραμμα «Ικανότητες» (CRAFT, κλπ.) που είναι καλύτερα επικεντρωμένο στις ΜΜΕ.

1.15 Η ΕΟΚΕ ζητά να δοθεί περισσότερη προσοχή στο δυσανάλογο ρυθμιστικό φόρτο που επωμίζονται η ΜΜΕ, ο οποίος μπορεί να είναι δέκα φορές υψηλότερος από εκείνον που επωμίζονται οι μεγάλες επιχειρήσεις ([6]). Σκόπιμη θεωρείται επίσης η μείωση των δαπανών διαχείρισης και η απλούστευση των διαδικασιών υποβολής εγγράφων για τις ΜΜΕ που συμμετέχουν σε προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης με άλλους ευρωπαϊκούς και διεθνείς εταίρους. Η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε επίσης να βρεθεί λύση για το ζήτημα των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας (ΔΠΙ) και των ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας ([7]), δεδομένου ότι αυτή η κατάσταση συνιστά εμπόδιο στην ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία στην Ευρώπη. Επιπλέον, οι προσβάσεις σε διπλώματα ευρεσιτεχνίας και σε ΔΠΙ ([8]) μπορούν επίσης να αποτελέσουν σημαντικούς, μη νομισματικούς πόρους, όταν το ζητούμενο είναι η παγίωση της συνεργασίας επιχειρήσεων που συμμετέχουν σε διεθνή προγράμματα.

2. **Ιστορικό της γνωμοδότησης**

2.1 Στον Ευρωπαϊκό χάρτη για τις μικρές επιχειρήσεις, που υιοθετήθηκε από τους ηγέτες της ΕΕ το 2000, συμφωνήθηκε ότι οι μικρές επιχειρήσεις πρέπει να θεωρηθεί ότι αποτελούν κινητήρια δύναμη για την καινοτομία, την απασχόληση καθώς και την κοινωνική και τοπική ολοκλήρωση στην Ευρώπη ([9]). Επιπλέον, τον Οκτώβριο του 2007, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε την εκπόνηση νομοσχεδίου για τις μικρές επιχειρήσεις στην Ευρώπη (ΝΜΕ) ([10]), όπου θα θεσπίζεται σειρά μέτρων που αποσκοπούν στην προαγωγή της επιχειρηματικότητας, την καλλιέργεια του επιχειρηματικού πνεύματος και την πρόσβαση σε δεξιότητες ([11]). Το 2008, η Επιτροπή θα εξετάσει επίσης μια σειρά από πρωτοβουλίες για τις ΜΜΕ ([12]), με στόχο να αυξηθεί η συμμετοχή αυτών σε προγράμματα της ΕΕ.

2.2 Αυτά είναι και τα ερείσματα των προτάσεων για τη θέσπιση του ειδικού κοινού προγράμματος Eurostars. Το πρόγραμμα, το οποίο στηρίζεται στο άρθρο 169 της ΣΕΚ και έχει σχεδιαστεί για τη συμπλήρωση της δράσης «Έρευνα προς όφελος των ΜΜΕ» του 7ου ερευνητικού προγράμματος πλαισίου (7ο ΠΠ), το διαχειρίζεται το EUREKA και προωθήθηκε από κοινού από 22 κράτη μέλη και 7 άλλες χώρες του EUREKA (Ισλανδία, Ισραήλ, Νορβηγία, Ελβετία και Τουρκία). Iceland, Israel, Norway, Switzerland and Turkey). Επί του παρόντος, στο πρόγραμμα Eurostars συμμετέχουν 30 κράτη: Αυστρία, Βελγίου, Κύπρος, τσεχική δημοκρατία, δάνεια,

([5]) http://ec.europa.eu/research/sme-techweb/index_en.cfm?pg=results

([6]) Models to reduce the disproportionate regulatory burden on SMEs, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Μάιος 2007, ΓΔ Επιχειρήσεις και Βιομηχανία.

([7]) The Cost Factor in Patent Systems, Université Libre de Bruxelles Working Paper WP-CEB 06-002, Βρυξέλλες 2006, σ. 17 κε.

([8]) Ενίσχυση του συστήματος των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη: COM(2007) 165.

([9]) Ευρωπαϊκπος Χάρτης για τις μικρές επιχειρήσεις, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Feira, 19-20 Ιουνίου 2000.

([10]) Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις — Βασικός παράγοντας για μεγαλύτερη ανάπτυξη και περισσότερες θέσεις απασχόλησης — Ενδιάμεση εξέταση της σύγχρονης πολιτικής για τις ΜΜΕ. COM(2007) 592 τελικό, 4.10.2007.

([11]) Luc Hendrickx, «UEAPME expectations on the proposal for a European Small Business Act», 14.12.2007.

([12]) http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/sba_en.htm

Εσθονία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ισλανδία, Ιρλανδία, Ισραήλ, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Νορβηγία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία, Σλοβενία, Ισπανία, Σουηδία, Ελβετία, Τουρκία, Ηνωμένο Βασίλειο.

2.3 Το 7ο ΠΠ υιοθετεί πολλά από τα μέτρα που προτάθηκαν κατά την αξιολόγηση του 6ου ΠΠ ([13]) με στόχο το γεφύρωμα του χάσματος των πολιτικών υπέρ των ΜΜΕ. Το 7ο ΠΠ συμπεριλαμβάνει μια στρατηγική για τις ΜΜΕ, ενσωματώνοντας ποσοτικά και ποιοτικά μέτρα για την τόνωση της δράσης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Σκοπός είναι η δημιουργία πυρήνων και δικτύων επιχειρήσεων, η βελτίωση της πανευρωπαϊκής συνεργασίας των μικρών επιχειρήσεων με τη χρήση της πληροφορικής, η διάδοση των καλύτερων πρακτικών για τις συμφωνίες συνεργασίας και η υποστήριξη της συνεργασίας των μικρών επιχειρήσεων ([14]).

2.4 Τα 23 εκατ. ΜΜΕ που είναι καταχωρημένα στην ΕΕ αντιστοιχούν στο 99 % του συνόλου των επιχειρήσεων και στα δύο τρίτα του ευρωπαϊκού κύκλου εργασιών, διαδραματίζοντας ταυτόχρονα ζωτικό ρόλο στο πεδίο της βιώσιμης ανάπτυξης ([15]). Ωστόσο, για να γίνουν περισσότερο ανταγωνιστικές, οι επιχειρήσεις αυτές πρέπει να εξορθολογιστούν και να ανασυγκροτηθούν, για να διαμορφώσουν ένα συνεκτικό σύνολο με μια κρίσιμη μάζα, έτσι ώστε να μπορέσουν να επωφεληθούν από την ανάπτυξη ειδικών ταμείων επιχειρηματικών κεφαλαίων, επιστημονικών πάρκων, εκκολαπτηρίων και περιφερειακών πολιτικών υπέρ της καινοτομίας ([16]).

2.5 Επιπλέον, η έκθεση «Flash Eurobarometer» υπογραμμίζει ότι η ανάπτυξη το ΜΜΕ μπορεί να παρεμποδιστεί από την έμφυτη τάση των ευρωπαίων να αποφεύγουν τους κινδύνους, πράγμα που οδηγεί στην έλλειψη επιχειρηματικού πνεύματος ([17]). Για τον λόγο αυτό, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να αναληφθούν πρωτοβουλίες για να ενισχυθεί η επαγγελματική εικόνα των επιχειρηματιών και να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση του κοινού σε ό,τι αφορά στον καθοριστικό ρόλο που διαδραματίζουν στους χώρους της καινοτομίας, της οικονομικής προόδου και της ευημερίας εν γένει. Οι στόχοι της Λισσαβώνας μπορούν να επιτευχθούν μόνο με την καλλιέργεια μιας υπεύθυνης, δραστήριας και εμπνευσμένης επιχειρηματικότητας που είναι σε θέση να αναπτύσσεται ελεύθερα ([18]).

2.6 Όμως, τα ειδικά μέτρα που θεσπίζουν τα κράτη μέλη για να υποστηρίξουν τις ΜΜΕ δεν ενθαρρύνουν ούτε υποστηρίζουν πάντα την διεθνή συνεργασία στους χώρους της έρευνας και της μεταφοράς τεχνολογίας. Ενόψει των αλλαγών που συντελούνται στις αγορές και της διεθνοποίησης των αλυσίδων παραγωγής αξίας, οι ευρωπαϊκές ΜΜΕ πρέπει πλέον να προσαρμοστούν στον έντονο παγκόσμιο ανταγωνισμό, συμμετέχοντας σε προσπάθειες για τη διαρκή προαγωγή της καινοτομίας σε ένα ακόμη ευρύτερο διεθνές πλαίσιο. Το κοινό πρόγραμμα Eurostars πρέπει να ανταμείβει τις ΜΜΕ και τα δημόσια και/ή ιδιωτικά ιδρύματα ερευνών που καταβάλλουν ιδιαίτερες προσπάθειες για τη στήριξη σχεδίων στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης, τη διάδοση των αποτελεσμάτων τους, τη μεταφορά τεχνογνωσίας και την παροχή βοήθειας για την απόκτηση πρόσβασης σε αυτήν. Ιδιαιτέρως, πρέπει να ανταμείβονται σχέδια στα οποία συμμετέχουν ιδρύματα και ομάδες και/ή μεμονωμένες ΜΜΕ οι οποίες κανονικά συμμετέχουν λιγότερο ή δυσκολεύονται να αποκτήσουν πρόσβαση σε παρόμοια προγράμματα. Η ΕΟΚΕ τονίζει με έμφαση τη σημασία που έχει η διεύρυνση της συμβολής στο κοινό πρόγραμμα Eurostars σε όλα τα κράτη μέλη του EUREKA, ιδιαιτέρως για εκείνα τα οποία εντάχθηκαν πρόσφατα στην ΕΕ και μπορούν να ωφεληθούν από την διεθνική προσέγγιση.

2.7 Το κοινό πρόγραμμα Eurostars έχει ως στόχο τις ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης και διεθνικά, πολυμερή προγράμματα (στα οποία συμμετέχουν τουλάχιστον δύο ανεξάρτητοι φορείς από διαφορετικά κράτη). Μια σημαντική πτυχή του προγράμματος είναι η προσέγγιση από τη βάση προς τα πάνω, η οποία προσφέρει στις ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης τη δυνατότητα να οικειοποιηθούν τους στόχους του προγράμματος και να προωθήσουν στρατηγικές επιχειρηματικές καινοτομίες. Υπό τις περιστάσεις αυτές, οι ΜΜΕ έχουν τον έλεγχο των πραγμάτων και είναι σε θέση να επηρεάσουν τα αποτελέσματα τρεχουσών ερευνών σε συμφωνία με τις υφιστάμενες επιχειρηματικές δυνατότητες.

3. **Οι στόχοι του κοινού προγράμματος Eurostars**

3.1 Η συμμετοχή σε προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης σύμφωνα με το άρθρο 169 της Συνθήκης υποδηλώνει ότι τα συμμετέχοντα κράτη μέλη ολοκληρώνουν τα εθνικά τους προγράμματα ερευνών δεσμευόμενα σε ένα κοινό πρόγραμμα. Εφαρμόζοντας τη νομική βάση που προσφέρει το άρθρο 169, η Επιτροπή έχει προσδιορίσει τέσσερις πιθανές πρωτοβουλίες, μια από τις οποίες είναι η πρωτοβουλία Eurostars, ένα κοινό πρόγραμμα ερευνών για τις ΜΜΕ και τους εταίρους αυτών.

3.2 Το πρόγραμμα Eurostars περιλαμβάνει έργα που προτείνονται από μία ή περισσότερες ΜΜΕ που εδρεύουν στα συμμετέχοντα κράτη μέλη και δραστηριοποιούνται στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης. Τα σχέδια μπορούν να εφαρμοστούν σε οποιοδήποτε επιστημονικό και τεχνολογικό κλάδο (πρέπει όμως να έχουν ειρηνικό σκοπό)· πρέπει να έχουν συνεργατικό χαρακτήρα και να περιλαμβάνουν τη συμμετοχή τουλάχιστον δύο ΜΜΕ από δύο χώρες του προγράμματος Eurostars οι οποίες δραστηριοποιούνται με διάφορους τρόπους στον χώρο της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης, της επίδειξης, της κατάρτισης και της διάδοσης συναφών πληροφοριών. Σύμφωνα με τη φύση των ΜΜΕ, ο κύκλος ζωής των έργων είναι βραχύς. Η μέγιστη διάρκεια ενός έργου πρέπει να είναι τριετής και δύο χρόνια μετά την ολοκλήρωσή του το προϊόν της έρευνας πρέπει να είναι έτοιμο να διατεθεί στην αγορά.

3.3 Το κοινό πρόγραμμα Eurostars μπορεί να λειτουργήσει ως σημαντικός μοχλός κοινοτικής χρηματοδότησης: Τα κράτη μέλη και πέντε άλλες χώρες του EUREKA (Ισλανδία, Ισραήλ, Νορβηγία, Ελβετία και Τουρκία) θα συνεισφέρουν 300 εκατομμύρια ευρώ. Η Κοινότητα θα συμπληρώσει το ποσό καταβάλλοντας το ένα τρίτο της συμβολής των κρατών μελών, με αποτέλεσμα ο προϋπολογισμός του προγράμματος να ανέρχεται σε 400 εκατ. ευρώ από δημόσιους πόρους. Με βάση την υπόθεση ότι τα ποσοστά χρηματοδότησης

([13]) ΕΕ C 234 της 22.9.2005, σ. 14, UEAPME Position Paper on a successor to the 6th Framework Programme for R&D, 01/2005.
([14]) Ενδιάμεση εξέταση της σύγχρονης πολιτικής για τις ΜΜΕ COM(2007) 592 τελικό, 4.10.2007.
([15]) Εφαρμογή του κοινοτικού προγράμματος της Λισαβόνας: Χρηματοδότηση της ανάπτυξης των ΜΜΕ — Προσθήκη ευρωπαϊκής αξίας, COM(2006) 349, 29.6.2006.
([16]) Η επιστήμη και η τεχνολογία, κλειδιά του μέλλοντος της Ευρώπης — Κατευθυντήριες γραμμές της πολιτικής της Ένωσης υπέρ της έρευνας, COM(2004) 353, 16.6.2004.
([17]) Observatory of European SMEs, Flash Eurobarometer 196, May 2007.
([18]) Επενδύσεις στη γνώση και την καινοτομία, ΕΕ C 256 της 27.10.2007, σ. 8.

του προγράμματος θα κυμανθούν από 50 έως 75 %, το «Eurostars» θα μπορούσε να διαθέσει μεταξύ 133 και 400 εκατ. ευρώ σε πρόσθετους χρηματοδοτικούς πόρους κατά τη διάρκεια του προγράμματος (αποτέλεσμα μόχλευσης). Η αναμενόμενη συμμετοχή έχει υπολογιστεί με βάση την υπόθεση ότι το μέσο κόστος κάθε έργου θα ανέρχεται σε 1,4 εκατ. ευρώ. Με ένα μέσο ποσοστό χρηματοδότησης της τάξης του 50 %, ποσοστό χρηματοδότησης από δημόσιους πόρους της τάξης του 0,7 και με το συνολικό προϋπολογισμό του προγράμματος να ανέρχεται σε 400 εκατ. ευρώ, μπορούν να χρηματοδοτηθούν 565 έργα.

3.4 Συνεπώς, η συμβολή της Κοινότητας καλύπτει ένα χρηματοδοτικό κενό στο πρώιμο στάδιο της έρευνας και της ανάπτυξης, όταν οι καινοτομικές δραστηριότητες αντιπροσωπεύουν ένα συγκριτικά υψηλό κίνδυνο και υπάρχει περίπτωση να μην προσελκύσουν ιδιωτικούς επενδυτές ([19]). Η κοινοτική παρέμβαση με δημόσιες επενδύσεις υπέρ του προγράμματος Eurostars θα ενθαρρύνει περισσότερες ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης να αναζητήσουν ιδιωτικούς επενδυτικούς πόρους για να αναπτύξουν καινοτόμα προϊόντα ή υπηρεσίες.

3.5 Σε ό,τι αφορά στο θέμα της χρηματοδότησης, πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο χορήγησης φορολογικών εκπτώσεων για επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη στα κράτη μέλη, πράγμα το οποίο θα ήταν ελκυστικό για τους επενδυτές, ακόμη και στη χειρότερη περίπτωση, εφόσον θα μπορούν τουλάχιστον να επωφεληθούν από τις απαλλαγές αυτές. Το όφελος για τις ΜΜΕ είναι η προσφορά μιας εναλλακτικής πηγής χρηματοδότησης.

3.6 Ωστόσο, υπάρχουν ανησυχίες ότι ένα μεγάλο ποσοστό ΜΜΕ ενδέχεται να μην συμμετάσχει στην πρωτοβουλία της ΕΕ για την προαγωγή της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας. Σύμφωνα με το πρόγραμμα Eurostars, το κριτήριο επιλεξιμότητας ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης είναι ότι, εκείνες που προτείνουν ένα έργο, αφιερώνουν τουλάχιστον το 10 % του κύκλου εργασιών τους ή ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης σε ερευνητικές δραστηριότητες. Ακόμη και στην περίπτωση που ο περιορισμός αυτός εφαρμόζεται στον πιλοτικό εταίρο του έργου, ενδέχεται να εμποδίσει πολλές μικρές επιχειρήσεις να προτείνουν καινοτόμα έργα. Έτσι, το πρόγραμμα ενδέχεται να προσελκύσει μόνο καθιερωμένες επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας οι οποίες θα μπορούσαν να έχουν πρόσβαση και σε άλλα, καταλληλότερα είδη χρηματοδότησης.

3.7 Επιπλέον, σε ορισμένες χώρες της ΕΕ, οι δαπάνες για την έρευνα και την ανάπτυξη συγχωνεύονται πολύ συχνά με άλλες λειτουργικές δαπάνες, πράγμα που σημαίνει ότι δεν μπορούν να προσδιοριστούν ξεχωριστά ([20]). Για τον λόγο αυτό, ο ορισμός των δεικτών για την ευρύτερη ανάπτυξη που εφαρμόζει ο ΟΟΣΑ είναι κάπως προβληματικός όταν εφαρμόζεται σε καινοτόμες μικρές επιχειρήσεις, επειδή αυτές αδυνατούν να παρουσιάσουν το μέρος των δραστηριοτήτων τους που χαρακτηρίζονται ως μη κωδικοποιημένη γνώση, η οποία είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθεί ([21]).

3.8 Επίσης, σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, ο τομέας της υψηλής τεχνολογίας ορίζεται ότι αποτελείται από βιομηχανίες οι οποίες αφιερώνουν στην έρευνα και την ανάπτυξη περισσότερο από το 4 % του κύκλου εργασιών τους. Ο τομέας αυτός, ακόμα και στις πολύ αναπτυγμένες οικονομίες, αποφέρει περίπου το 3 % του ΑΕγχΠ, πράγμα που σημαίνει ότι 97 % του συνόλου των οικονομικών δραστηριοτήτων, οι δε περισσότερες καινοτόμες διαδικασίες λαμβάνουν χώρα σε τομείς που ορίζονται από τον ΟΟΣΑ ως τομείς μέτριας ή χαμηλής τεχνολογίας ([22]). Τα στοιχεία δείχνουν ότι ένα μεγάλο μέρος καινοτόμων επιχειρήσεων θα αποκλείονταν εάν η πρόσβαση στο πρόγραμμα χρηματοδότησης περιοριστεί από το κατώφλι του 10 % για την έρευνα και ανάπτυξη, γιατί δεν θα επιτευχθεί η καλλιέργεια μιας ευνοϊκής για την καινοτομία νοοτροπίας στη βάση της ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας.

3.9 Για τον λόγο αυτό, η άποψη της ΕΟΚΕ είναι ότι οι εταίροι πρέπει να επιλέγονται με βάση το κριτήριο της αριστείας και της συμμόρφωσης προς τους στόχους του προγράμματος και ότι θα πρέπει να καταργηθεί το όριο του 10 % για την έρευνα και ανάπτυξη.

3.10 Μια άλλη προϋπόθεση του προγράμματος Eurostars είναι ότι οι συμμετέχουσες ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης είναι σε θέση να διεκπεραιώσουν το μεγαλύτερο μέρος του έργου αυτού. Δεν πρέπει να αποκλειστεί η συνεργασία με άλλους εταίρους, που μπορεί να είναι άλλες ΜΜΕ, τοπικοί πυρήνες, μεγάλες επιχειρήσεις που είναι πρόθυμες να συνεχιστούν τους στόχους του προγράμματος, ιδρύματα ερευνών ή πανεπιστήμια. Επιπλέον, στον όρο «πυρήνας» πρέπει να συμπεριληφθεί η ανάγκη εντοπισμού ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης στην εγγύτερη περιοχή πανεπιστημίων και τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, προκειμένου να αυξηθεί η διάδραση μεταξύ των δύο πλευρών με βάση το κοινό όφελος.

3.11 Σε ό,τι αφορά την αντίστοιχη συνεισφορά καινοτομικών ΜΜΕ που συμμετέχουν στο πρόγραμμα Eurostars, πρέπει να διασαφηνιστεί ότι είναι οι ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον χώρο της έρευνας και ανάπτυξης είναι εκείνες που πρέπει συλλογικά να καταβάλλουν τουλάχιστον το 50 % των σχετικών δαπανών στα πλαίσια του έργου. Παρόλα αυτά, το κριτήριο αυτό ενδέχεται να συνεχίσει να αποκλείει πολλές αγοραστρεφείς ΜΜΕ, πράγμα που σημαίνει ότι, κατά την ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος, πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα μείωσης του κατωφλίου στο 25 % ([23]).

3.12 Η σχέση με άλλα χρηματοδοτικά μέσα που καλύπτεται από το ΠΠΑΚ (πρόγραμμα πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία) πρέπει να διασαφηνιστεί περισσότερα. Το πρόγραμμα χρηματοδότησης πρέπει επίσης να γίνει πιο ευέλικτο και να προσαρμοστεί στις ανάγκες των ΜΜΕ, ενώ πρέπει να συνεκτιμηθούν και θετικές εμπειρίες που υπήρξαν με εγγυητικούς πόρους για την έρευνα και ανάπτυξη, έτσι ώστε να επιτραπεί στις επιχειρήσεις να αναπτύξουν μια πιο μακροπρόθεσμη προοπτική.

3.13 Η ύπαρξη ενός καλύτερου ρυθμιστικού πλαισίου, με τη συστηματική διενέργεια διαβουλεύσεων με τις οργανώσεις που αντιπροσωπεύουν τις ΜΜΕ και τον ευρύτερο κύκλο ενδιαφερομένων, θα περιορίσει τις λειτουργικές δαπάνες και τους κινδύνους, θα αυξήσει την απόδοση και τη ροή επιχειρηματικών κεφαλαίων και θα βελτιώσει τη λειτουργία των κεφαλαιαγορών. Αυτό θα ωφελήσει όλως ιδιαιτέρως τις καινοτομικές ΜΜΕ. Η χρηματοδότηση θα ολοκληρώσει τη στήριξη με δημόσιους πόρους στο πολύ πρώιμο (προβασικό) στάδιο της μετατροπής των ερευνητικών αποτελεσμάτων σε εμπορικές προτάσεις.

([19]) «Annual Survey of Pan-European Private Equity & Venture Capital Activity» 2004.

([20]) The 2007 EU R&D Investment Scoreboard p. 20, by the Joint Research Centre (JRC) and Directorate General Research (DG RTD).

([21]) H. Hirsch-Kreinsen, «Low-Technology»: A forgotten sector in innovation policy, Faculty for Economics and Social Sciences, University of Dortmund, 15.3.2006; UAPME, «Towards an Innovation Policy for Crafts, Trades and SMEs», 27.10.04.

([22]) Towards an Innovation Policy for Crafts, Trades and SMEs, UEAPME, 27.10.2004.

([23]) Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Επιτροπη Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας, A6-0064/2008.

3.14 Η Επιτροπή δεσμεύτηκε να προωθήσει μέτρα για την τόνωση των διασυνοριακών επενδύσεων από ταμεία επιχειρηματικών κεφαλαίων ([24]). Στην Ευρώπη, η αγορά επιχειρηματικών κεφαλαίων είναι κατακερματισμένη και περιλαμβάνει σήμερα 27 διαφορετικά λειτουργικά περιβάλλοντα. Το γεγονός αυτό έχει επιπτώσεις τόσο στην ανεύρεση πόρων όσο και στις επενδύσεις.

3.15 Χρειάζεται, συνεπώς, ένα καλύτερο περιβάλλον για την επένδυση επιχειρηματικών κεφαλαίων, ενώ τα κράτη μέλη πρέπει να προσφέρουν κίνητρα στους ιδιωτικούς επενδυτές για να συμμετάσχουν σε διεθνείς συνεργασίες στο χώρο της έρευνας ([25]) και να προωθήσουν τη συμμετοχή επικουρικών επιχειρηματικών υπηρεσιών για τις ΜΜΕ, με στόχο την στήριξη επιχειρήσεων που διέρχονται με επιτυχία το αρχικό στάδιο.

4. **Βελτίωση του συντονισμού του κοινού προγράμματος Eurostars**

4.1 Το πρόγραμμα Eurostars επιδιώκει να βοηθήσει ΜΜΕ σε ένα τεχνολογικό ή βιομηχανικό, νομικό και οργανωτικό πλαίσιο που είναι απαραίτητο για να υπάρξει μια ευρεία ευρωπαϊκή συνεργασία των κρατών μελών στον τομέα της εφαρμοσμένης έρευνας και καινοτομίας. Έτσι θα αυξηθεί η ικανότητα των ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον χώρο της έρευνας και της ανάπτυξης να παρουσιάζουν στην αγορά νέα και ανταγωνιστικά προϊόντα, μεθόδους και υπηρεσίες.

4.2 Η διεθνοποίηση του προγράμματος ενδέχεται να οδηγήσει στην αποφυγή της επανάληψης των προσπαθειών προς την κατεύθυνση της καινοτομίας και πρέπει να αποτελέσει ευκαιρία για την προσαρμογή κοινών πολιτικών και για την άμεση ανάληψη δράσης με στόχο τον περιορισμό του διοικητικού φόρτου ([26]). Με τη βοήθεια του προγράμματος Eurostars, πολλές ΜΜΕ μπορεί να ενθαρρυνθούν να επωφεληθούν από τη διεθνή συνεργασία, υπό τον όρο ότι είναι σε θέση να προτείνουν και να διαχειριστούν άμεσα ένα έργο. Ωστόσο, η συμμετοχή σε ολοκληρωμένα έργα και στο δίκτυο αριστείας πρέπει να σχεδιαστεί προσεκτικά, έτσι ώστε να αποφευχθούν τυχόν ανισορροπίες.

4.3 Εκτός από την στήριξη για την έρευνα και την ανάπτυξη, πρέπει επίσης να μελετηθούν τρόποι με τους οποίους οι κυβερνήσεις μπορούν να ενισχύσουν πιο άμεσα την καινοτομία με την προσφορά της κατάλληλης υποδομής. Υπάρχει μια πολύ μεγάλη κοινότητα ερευνητικών «ιδρυμάτων», ορισμένα από τα οποία μπορεί να αποτελούν ενώσεις ή εταιρείες ερευνών με καθήκον την υποστήριξη της καινοτομίας, ιδιαιτέρως από τις ΜΜΕ. Υπάρχουν επίσης επιστημονικά πάρκα και καταστήματα, εκκολαπτήρια, περιφερειακοί και τοπικοί φορείς και οργανώσεις μεταφοράς τεχνογνωσίας. Όλα αυτά προσφέρουν μεγάλη βοήθεια σε ταινίες ΜΜΕ υψηλής τεχνολογίας και ακόμη περισσότερο σε παραδοσιακές επιχειρήσεις που εξετάζουν το ενδεχόμενο να μεταπηδήσουν στην εφαρμογή στρατηγικών που βασίζονται στην υλοτομία. Η σλοβενική προεδρία της ΕΕ και η γαλλική που θα την ακολουθήσει πρέπει να μελετήσουν τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να αναπτυχθεί ο συντονισμός του προγράμματος Eurostar σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών και, να τον κατευθύνουν προς το βέλτιστο δυνατό επίπεδο, αποφεύγοντας την επανάληψη λειτουργιών και τον κίνδυνο να προκύψει σύγχυση μεταξύ των υφιστάμενων φορέων ΜΜΕ.

4.4 Η ΕΟΚΕ έχει επίσης συστήσει επανειλημμένα να χρησιμοποιηθεί μεγαλύτερο μέρος των πόρων από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της ΕΕ για την ανάπτυξη κοινών επιστημονικών υποδομών, ειδικά προσαρμοσμένων στις ανάγκες των ΜΜΕ. Η χρήση πόρων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων για τον σκοπό αυτό θα μπορούσε επίσης να αποβεί ιδιαίτερα επωφελής ([27]).

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2008.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

([24]) Commission proposes measures for more cross-border investment by venture capital funds IP/08/15, 7.1.2008.

([25]) Χρηματοδότηση της ανάπτυξης των ΜΜΕ — Προσθήκη ευρωπαϊκής αξίας, COM(2006) 349, 29.6.2006.

([26]) European Commission proposals for administrative burden reductions in 2008, MEMO/08/152 10.3.2008.

([27]) (ΕΕ C 65, 17.3.2006), ΕΕ C 256 της 27.10.2007, σ. 17.